

Motion till riksdagen 2021/22:4285

av **Christian Carlsson m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2021/22:45 Ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förtydligande av vad som kan vara att betrakta som ett allvarligt missförhållande och vad som inte kan vara det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidga Skolinspektionens uppdrag till att också ge förbättringsorienterad återkoppling som stöder skolorna i arbetet med att åtgärda missförhållanden, brister och kvalitetsproblem och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler inspektioner och fler oanmälda inspektioner för att åstadkomma en effektivare tillsyn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I propositionen lägger regeringen fram flera förslag för att möjliggöra en effektivare tillsyn och ökade möjligheter att stänga skolor som uppvisar allvarliga brister.

Kristdemokraterna anser sedan tidigare att Skolinspektionen bör tilldelas mer resurser för att kunna granska och stänga skolor med allvarliga brister. Vi anser att Skolinspektionen ska kunna återkalla tillstånd vid återkommande brister, och att tillstånd ska kunna återkallas permanent. Mot bakgrund av detta välkomnar vi propositionen och ger vår syn på förslagen nedan.

Kristdemokraternas syn på regeringens förslag

I propositionen föreslås att Skolinspektionen ska kunna förbjuda en kommun eller en region att driva en verksamhet vidare om ett föreläggande att avhjälpa brister inte har följts och missförhållandet är allvarligt.

I dag gäller olika regler för kommunala och fristående huvudmän. För fristående huvudmans verksamhet kan godkännandet återkallas, vilket i praktiken innebär att verksamheten måste stängas ned. För en kommunal verksamhet gäller i stället att det kan bli fråga om statliga åtgärder för rättelse, dvs. att Skolinspektionen kan besluta att staten, på kommunens eller regionens bekostnad, ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Med dagens lagstiftning går det alltså inte att tvinga en kommunal verksamhet att stänga på grund av allvarliga missförhållanden.

Kristdemokraterna instämmer i att utgångspunkten bör vara att möjligheterna till ingripande ska vara så lika som möjligt när det gäller kommunala och enskilda huvudmän. Kristdemokraterna välkomnar därför att en möjlighet införs för Skolinspektionen att förbjuda även kommunala verksamheter, i de fall som ett föreläggande att avhjälpa brister inte har följts och missförhållandet är allvarligt.

Kristdemokraterna anser att det är viktigt att ett beslut om verksamhetsförbud, vid sidan av statliga åtgärder för rättelse, kan tas till i de fall som det anses vara nödvändigt. Skolverket ska i varje enskilt fall avgöra vad som är den mest lämpliga, nödvändiga och proportionerliga sanktionen att fatta beslut om. Proportionalitetsprincipen behöver beaktas, oavsett om huvudmannen är kommunal eller fristående.

Vidare har regeringen förslag om att Skolinspektionen ska kunna besluta om tillfälligt verksamhetsförbud om det är sannolikt att myndigheten senare kommer att fatta ett beslut om verksamhetsförbud. Vi är positiva till förslaget men anser även att den nuvarande mest ingripande sanktionen, statliga åtgärder för rättelser för kommunala skolor, bör finnas kvar.

Regeringen för därutöver fram förslag gällande en ny grund för ingripande vid upprepade missförhållanden. Det innefattar att en tillsynsmyndighet ska kunna besluta om en återkallelse av ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag, eller om verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse inom två år från ett beslut om föreläggande som har gällt ett allvarligt missförhållande även om föreläggandet har följts, om ett allvarligt missförhållande på nytt visar sig i verksamheten, och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

Mot bakgrund av detta föreslås att om bristerna som uppmärksammas utgör ett allvarligt missförhållande ska detta anges i föreläggandet.

Kammarrätten i Stockholm, Malmö kommun och Idéburna skolors riksförbund anser att det bör tydliggöras vad som utgör rekvisitet allvarligt missförhållande. Kristdemokraterna instämmer i att propositionen som den nu är utformad inte ger tillräcklig vägledning för vad som kan vara att betrakta som ett allvarligt missförhållande. Det framgår inte tillräckligt tydligt av lagförslaget, men inte heller i förarbetena. Vi har förståelse för att en uttömmande lista i lagtexten om vad som är att betrakta som allvarligt missförhållande inte är önskvärt i sammanhanget, men vi anser samtidigt att propositionen bättre bör beskriva vad som skulle kunna vara att betrakta som ett allvarligt missförhållande, och vad som inte kan betraktas som ett allvarligt missförhållande. I denna del behöver regeringen återkomma till riksdagen med ett förtydligande av lagstiftningen.

Avslutningsvis föreslår regeringen att ytterligare skärpa bestämmelserna gällande outnyttjade godkännanden. Förslaget innebär att ett godkännande till en verksamhet får återkallas där verksamheten inte startat senast vid början av det läsår som inleds två år efter godkännandet. För förskola och fritidshem gäller förslaget att godkännandet återkallas om verksamheten inte startat senast två år efter den första tidpunkt som godkännandet avser. Sverige behöver komma till rätta med problemet att tidigare outnyttjade tillstånd kan användas för att starta nya skolor. Kristdemokraterna välkomnar därför regeringens förslag.

Kristdemokraternas förslag angående skarpere tillsyn

Skolinspektionen granskar skolor och bedömer ansökningar om att driva fristående skola. De har tillsynsansvar för skola, vuxenutbildning, fritidshem, förskola och annan pedagogisk verksamhet. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprovning. Som en följd av deras uppdrag hamnar fokus i verksamheten på att hitta avvikelser och fel.

Kristdemokraterna anser att kvalitetsutvecklingen inom svensk skola skulle gynnas och att det skulle möjliggöra en effektivare tillsyn om Skolinspektionen gavs ett explicit uppdrag att också ge förbättringsorienterad återkoppling till de skolor som granskats. Tillsynen ska vara ändamålsenlig och fokusera på väsentligheter, dvs. kunskapsutvecklingen och skolornas arbete för att erbjuda bra undervisning.

Vi vill utöver detta utvidga Skolinspektionens uppdrag till att i högre grad utföra oanmälda inspektioner. Riksrevisionen har framfört kritik mot att Skolinspektionen lämnar ett antal ärenden utan att göra uppföljning och avslut, trots att brister påvisats. Kristdemokraterna instämmer i den kritiken. Bristen på uppföljning riskerar att underminera tyngden i Skolinspektionens granskningar och förtroendet för svensk skola. Vi har därför tidigare riktat ett tillkännagivande till regeringen, tillsammans med andra partier, om att Skolinspektionen skulle ges i uppdrag att prioritera och utveckla arbetet med uppföljning av tillsyn.

Sammanfattningsvis anser vi att de förslag som regeringen nu presenterat i proposition 2021/22:45 stärker Skolinspektionens möjligheter att stänga skolor med allvarliga och återkommande brister. Mot bakgrund av detta stöder Kristdemokraterna proposition 2021/22:45 Ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister.

Christian Carlsson (KD)

Pia Steensland (KD)

Roland Utbult (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD)